

Differensekvationer

Jan Snellman

<2023-12-11 Mon>

Contents

1 (Diskreta) Trajektorier	2
1.1 Exempel 1, enkel markovkedja	2
1.1.1 Riktad viktad graf	2
1.1.2 Linjär avbildning, uppdatera X_n	3
1.1.3 Trajektorier, numeriskt	3
1.1.4 Exakt lösning via diagonalisering	3
1.1.5 Tabulering via exakt formel	4
1.1.6 Problemet uttryckt i Y-koordinater	5
1.2 Exempel 2: markovkedja med komplexa egenvärden	5
1.2.1 Riktad viktad graf	5
1.2.2 Linjärt ekvationssystem	6
1.2.3 Numerisk plot av trajektorier	7
1.2.4 Exakt formel via diagonalisering	7
1.2.5 Tabulering via exakt formel	9
1.2.6 Informativ plot	9
2 Fibonacci	10
2.1 Definition	10
2.1.1 Dum pythonimplementering	10
2.2 Matrisformulering	11
2.3 Analys med egenvärden, egenvektorer	12
3 System av linjära differentialekvationer, kontinuerliga tra-	13
jektorier.	
3.1 Exempel, system av två första ordningens ode	13
3.1.1 Matrisformulering, diagonalisering, lösning, allt i ett	
svep	14
3.1.2 Plot av lösning	15

1 (Diskreta) Trajektorier

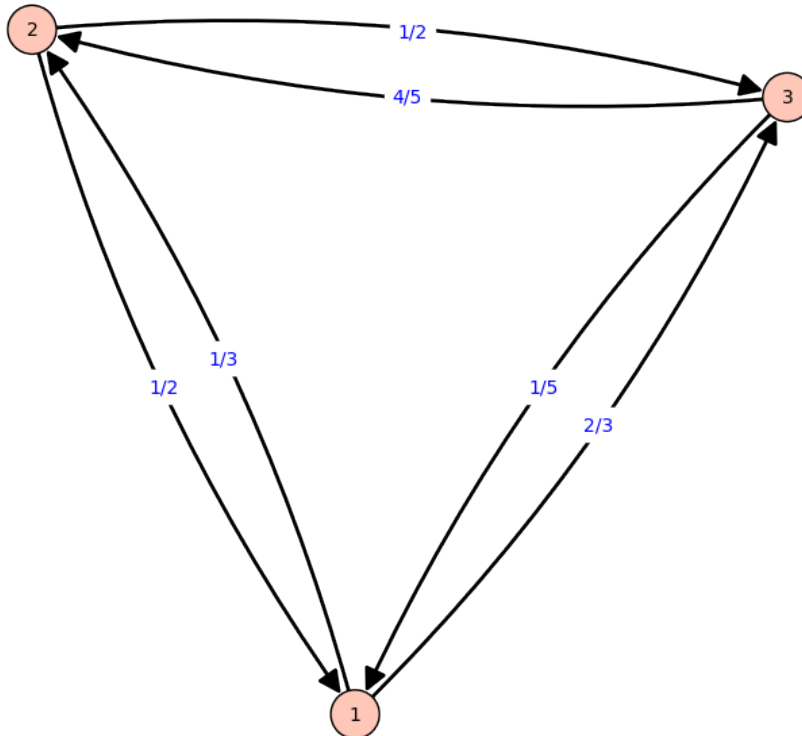
1.1 Exempel 1, enkel markovkedja

1.1.1 Riktad viktad graf

Varje tidsenhet så flyttar en viss andel av populationen från position 1 till position 2, eller blir kvar; likaså för position 2.

```
G = DiGraph({1: {1: 2/3, 2: 1/3}, 2: {1: 1/2, 2: 1/2}}, weighted=True)
```

```
import sage.graphs.graph_plot
sage.graphs.graph_plot.DEFAULT_PLOT_OPTIONS['figsize'] = 8
sage.graphs.graph_plot.DEFAULT_PLOT_OPTIONS['transparent'] = True
G.plot(edge_labels=True)
```


1.1.2 Linjär avbildning, uppdatera X_n

Vi uppdaterar fördelningen X_n vid tid n enligt $X_n = AX_{n-1}$.

```
<<Gmarkov1>>
A = G.weighted_adjacency_matrix().transpose().change_ring(QQbar)
X0 = matrix(QQbar, [[1/3, 2/3]]).transpose()

<<AXdef>>
"adjacensmatrix A:", A
"intialfördelning X:", X0

(
                                [2/3 1/2]
'adjacensmatrix A:', [1/3 1/2]
)
(
                                [1/3]
'intialfördelning X:', [2/3]
)
```

1.1.3 Trajektorier, numeriskt

Trajektorierna X_n kommer att gå närma sig en stationär fördelning.

```
<<AXdef>>
[(k, numerical_approx((A**k*X0).transpose())) for k in range(N)]

0 [0.3333333333333333 0.6666666666666667]
1 [0.5555555555555556 0.4444444444444444]
2 [0.5925925925925925 0.407407407407407]
3 [0.598765432098765 0.401234567901235]
4 [0.599794238683128 0.400205761316872]
5 [0.599965706447188 0.400034293552812]
6 [0.599994284407865 0.400005715592135]
7 [0.599999047401311 0.400000952598689]
8 [0.599999841233552 0.400000158766448]
9 [0.599999973538925 0.400000026461075]
```

1.1.4 Exakt lösning via diagonalisering

Vi kan analysera exakt vad som sker genom att beräkna egenvärden och egenvektorer till A .

```

<<AXdef>>
eigve = A.eigenvectors_right()
la = [_[0] for _ in eigve ]
f =  [_[1][0] for _ in eigve ]
B = diagonal_matrix(la)
T = matrix(f).transpose()
Y0 = T.inverse()*X0

<<eigvedef>>
"Karakteristiskt polynom: ", A.charpoly()
"Egenvärden lambda: ", la
"Egenvektorer f: ", f
"Matris B: ", B
"Basbytesmatris T: ", T
"Intitialvektor X0: ", X0
"Initialvektor Y0=T^(-1)X0 : ", Y0

('Karakteristiskt polynom: ', x^2 - 7/6*x + 1/6)
('Egenvärden lambda: ', [1, 1/6])
('Egenvektorer f: ', [(1, 2/3), (1, -1)])
(
    [ 1  0]
'Matris B: ', [ 0 1/6]
)
(
    [ 1  1]
'Basbytesmatris T: ', [2/3 -1]
)
(
    [1/3]
'Intitialvektor X0: ', [2/3]
)
(
    [ 3/5]
'Initialvektor Y0=T^(-1)X0 : ', [-4/15]
)

```

1.1.5 Tabulering via exakt formel

Bidraget från $\lambda_1^n f_1$ kommer att dominera när vi sätter

$$X_n = A^n X_0 = (TBT^{-1})^n X_0 = TB^n T^{-1} X_0 = TB^n Y_0 = (\lambda_1^n f_1, \lambda_2^n f_2) Y_0$$

```
<<eigvedef>>
[(k,
  (1a[0]^k*f[0]*Y0[0,0]).n(digits=4),
  (1a[1]^k*f[1]*Y0[1,0]).n(digits=4),
  (1a[0]^k*f[0]*Y0[0,0] + 1a[1]^k*f[1]*Y0[1,0]).n(digits=4)
) for k in range(N)]

0 (0.6000, 0.4000) (-0.2667, 0.2667) (0.3333, 0.6667)
1 (0.6000, 0.4000) (-0.04444, 0.04444) (0.5556, 0.4444)
2 (0.6000, 0.4000) (-0.007407, 0.007407) (0.5926, 0.4074)
3 (0.6000, 0.4000) (-0.001235, 0.001235) (0.5988, 0.4012)
4 (0.6000, 0.4000) (-0.0002058, 0.0002058) (0.5998, 0.4002)
5 (0.6000, 0.4000) (-0.00003429, 0.00003429) (0.6000, 0.4000)
6 (0.6000, 0.4000) (-5.716e-6, 5.716e-6) (0.6000, 0.4000)
7 (0.6000, 0.4000) (-9.526e-7, 9.526e-7) (0.6000, 0.4000)
```

1.1.6 Problemet uttryckt i Y-koordinater

Vi kan också titta på skeendet i Y-koordinater:

```
<<eigvedef>>
g = [vector([1,0]),vector([0,1])]
[(k,
  (1a[0]^k*g[0]*Y0[0,0]).n(digits=4),
  (1a[1]^k*g[1]*Y0[1,0]).n(digits=4),
  (1a[0]^k*g[0]*Y0[0,0] + 1a[1]^k*g[1]*Y0[1,0]).n(digits=4)
) for k in range(N)]

0 (0.6000, 0.0000) (0.0000, -0.2667) (0.6000, -0.2667)
1 (0.6000, 0.0000) (0.0000, -0.04444) (0.6000, -0.04444)
2 (0.6000, 0.0000) (0.0000, -0.007407) (0.6000, -0.007407)
3 (0.6000, 0.0000) (0.0000, -0.001235) (0.6000, -0.001235)
4 (0.6000, 0.0000) (0.0000, -0.0002058) (0.6000, -0.0002058)
5 (0.6000, 0.0000) (0.0000, -0.00003429) (0.6000, -0.00003429)
6 (0.6000, 0.0000) (0.0000, -5.716e-6) (0.6000, -5.716e-6)
7 (0.6000, 0.0000) (0.0000, -9.526e-7) (0.6000, -9.526e-7)
```

1.2 Exempel 2: markovkedja med komplexa egenvärden

1.2.1 Riktad viktad graf

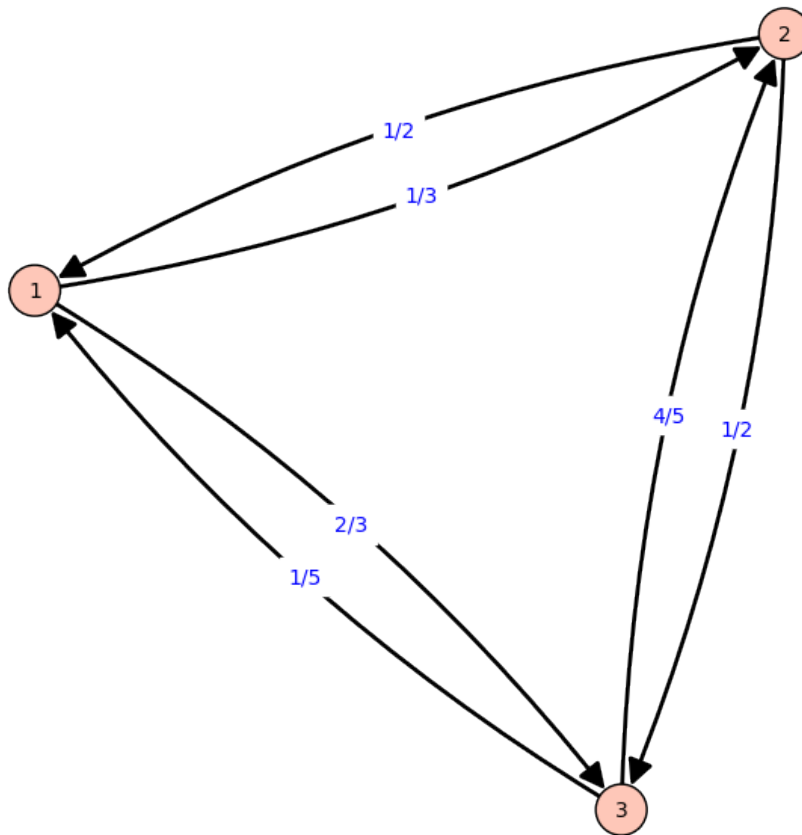
Varje tidsenhet så flyttar en viss andel av populationen mellan position 1, 2, och 3.

```

G = DiGraph({1: {2: 1/3, 3: 2/3},
            2: {1: 1/2, 3: 1/2},
            3: {1: 1/5, 2: 4/5}}, weighted=True)

G.plot(edge_labels=True)

```


1.2.2 Linjärt ekvationssystem

Vi uppdaterar fördelningen X_n vid tid n enligt $X_n = AX_{n-1}$.

```
<<Gmarkov2>>
```

```
A = G.weighted_adjacency_matrix().transpose().change_ring(QQbar)
```

```
X0 = matrix(QQbar, [[1/3, 1/3, 1/3]]).transpose()
```

```
<<AXdef2>>
```

```

"adjacensmatrix A:", A
"intialfördelning X:", X0

(
          [ 0 1/2 1/5]
          [1/3  0 4/5]
'adjacensmatrix A:', [2/3 1/2  0]
)
(
          [1/3]
          [1/3]
'intialfördelning X:', [1/3]
)

```

1.2.3 Numerisk plot av trajektorier

Trajektorierna X_n kommer att gå närmare sig en stationär fördelning.

```

<<AXdef2>>
[(k,numerical_approx((A**k*X0).transpose())) for k in range(N)]

0 [0.3333333333333333 0.3333333333333333 0.3333333333333333]
1 [0.2333333333333333 0.3777777777777778 0.3888888888888889]
2 [0.2666666666666667 0.3888888888888889 0.3444444444444444]
3 [0.2633333333333333 0.3644444444444444 0.3722222222222222]
4 [0.2566666666666667 0.3855555555555556 0.3577777777777778]
5 [0.2643333333333333 0.3717777777777778 0.3638888888888889]
6 [0.2586666666666667 0.3792222222222222 0.3621111111111111]
7 [0.2620333333333333 0.3759111111111111 0.3620555555555556]
8 [0.2603666666666667 0.3769888888888889 0.3626444444444444]
9 [0.2610233333333333 0.3769044444444444 0.3620722222222222]

```

1.2.4 Exakt formel via diagonalisering

Vi kan analysera exakt vad som sker genom att beräkna egenvärden och egenvektorer till A .

```

<<AXdef2>>
eigve = A.eigenvectors_right()
la = [_[0] for _ in eigve ]
f = [_[1][0] for _ in eigve ]

```

```

B = diagonal_matrix(la)
T = matrix(f).transpose()
Y0 = T.inverse()*X0

<<eigvedef2>>
"Karakteristiskt polynom: ", A.charpoly()
"Egenvärden lambda: ", [_n(digits=3) for _ in la]
"Egenvektorer f: ", [_n(digits=3) for _ in f]
"Matris B: ", B.n(digits=2)
"Basbytesmatris T: ", T.n(digits=2)
"Intitialvektor X0: ", X0
"Initialvektor Y0=T^(-1)X0 : ", Y0.n(digits=3)

('Karakteristiskt polynom: ', x^3 - 7/10*x - 3/10)
('Egenvärden lambda: ', [1.00, -0.500 + 0.224*I, -0.500 - 0.224*I])
('Egenvektorer f: ',
 [(1.00, 1.44, 1.39),
 (1.00, -1.00 + 0.745*I, -8.50e-58 - 0.745*I),
 (1.00, -1.00 - 0.745*I, -8.50e-58 + 0.745*I)])
(
      [
      [
      'Matris B: ', [
      (
      'Basbytesmatris T: ',
      [
      [
      [
      (
      [1/3]
      [1/3]
      'Intitialvektor X0: ', [1/3]
      )
      (
      [
      [0.0362 - 0.0194*I]
      'Initialvektor Y0=T^(-1)X0 : ', [0.0362 + 0.0194*I]
      )

```


1.2.5 Tabulering via exakt formel

Bidraget från $\lambda_1^n f_1$ kommer att dominera när vi sätter

$$X_n = A^n X_0 = (TBT^{-1})^n X_0 = TB^n T^{-1} X_0 = TB^n Y_0 = (\lambda_1^n f_1, \lambda_2^2 f_2) Y_0$$

<<eigvedef2>>

```
[(k,
  (la[0]^k*f[0]*Y0[0,0]).n(digits=3),
  add([(la[j]^k*f[0]*Y0[j,0]).n(digits=3)
    for j in range(3)]).n(digits=3)
  ) for k in range(N)]

[(0,
  (0.261 - 2.54e-21*I, 0.377 - 3.39e-21*I, 0.362 - 3.39e-21*I),
  (0.333, 0.482, 0.463)),
 (1,
  (0.261 - 2.54e-21*I, 0.377 - 3.39e-21*I, 0.362 - 3.39e-21*I),
  (0.233, 0.337, 0.324)),
 (2,
  (0.261 - 2.54e-21*I, 0.377 - 3.39e-21*I, 0.362 - 3.39e-21*I),
  (0.267, 0.385, 0.370)),
 (3,
  (0.261 - 2.54e-21*I, 0.377 - 3.39e-21*I, 0.362 - 3.39e-21*I),
  (0.263, 0.380, 0.366)),
 (4,
  (0.261 - 2.54e-21*I, 0.377 - 3.39e-21*I, 0.362 - 3.39e-21*I),
  (0.257, 0.371, 0.356)),
 (5,
  (0.261 - 2.54e-21*I, 0.377 - 3.39e-21*I, 0.362 - 3.39e-21*I),
  (0.264, 0.382, 0.367)),
 (6,
  (0.261 - 2.54e-21*I, 0.377 - 3.39e-21*I, 0.362 - 3.39e-21*I),
  (0.259, 0.374, 0.359)),
 (7,
  (0.261 - 2.54e-21*I, 0.377 - 3.39e-21*I, 0.362 - 3.39e-21*I),
  (0.262, 0.379, 0.364))]
```

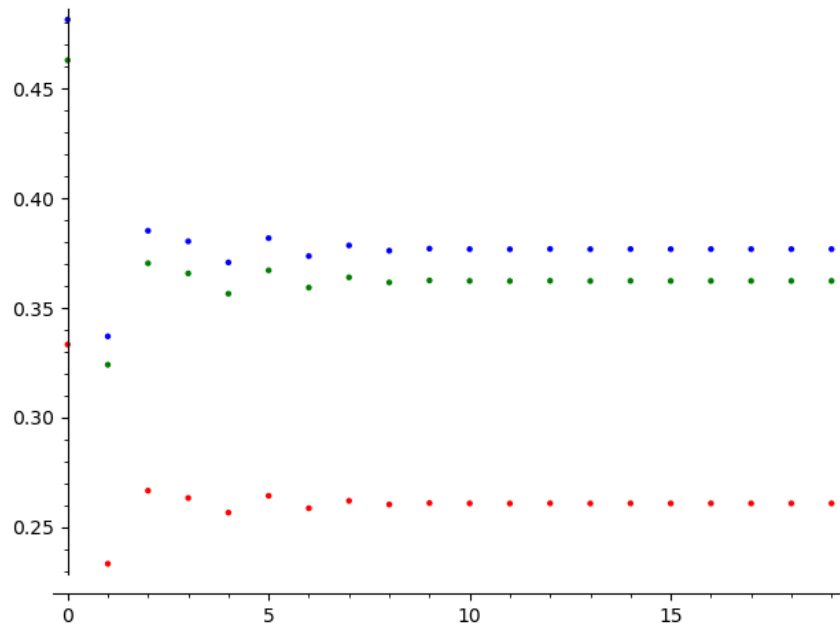
1.2.6 Informativ plot

Går det mot något? Vi plottar!

```

<<eigvedef2>>
klista = [add([(1a[j]^k*f[0]*Y0[j,0]) for j in range(3)]) for k in range(N)]
P0 = list_plot([_[0] for _ in klista], color = 'red')
P1 = list_plot([_[1] for _ in klista], color = 'blue')
P2 = list_plot([_[2] for _ in klista], color = 'green')
P0 + P1 + P2

```


2 Fibonacci

2.1 Definition

Fibonacci-följden definieras av rekursionen

$$\forall n \geq 0 : a_{n+2} = a_{n+1} + a_n$$

samt begynnelsevärden för a_0, a_1 . Dessa är $a_0 = a_1 = 1$.

2.1.1 Dum pythonimplementering

```

def fib(k):
    if k < 2:
        return 1

```

```

    else:
        return fib(k-1) + fib(k-2)

<<nomemofib>>
[(k,fib(k)) for k in range(15)]

0  1
1  1
2  2
3  3
4  5
5  8
6  13
7  21
8  34
9  55
10 89
11 144
12 233
13 377
14 610

```

2.2 Matrisformulering

Vi inför $b_n = a_{n+1}$ och sätter $X_n = (a_n, b_n)^t$, då gäller

$$X_{n+1} = \begin{pmatrix} a_{n+1} \\ b_{n+1} \end{pmatrix} = \begin{pmatrix} b_n \\ a_{n+2} \end{pmatrix} = \begin{pmatrix} b_n \\ a_{n+1} + a_n \end{pmatrix} = \begin{pmatrix} b_n & \\ & b_n + a_n \end{pmatrix} = \begin{pmatrix} 0 & 1 \\ 1 & 1 \end{pmatrix} X_n$$

```

A = matrix(QQbar, [[0,1],[1,1]])
bas1 = matrix([[1,0]]).transpose()
bas2 = matrix([[0,1]]).transpose()

```

Genom att läsa av första koordinaten borde vi få samma följd:

```

<<fib>>
A
bas1,bas2
[A**k*(bas1+bas2) for k in range(10)]

[0 1]
[1 1]

```

```
(
[1] [0]
[0], [1]
)
[
[1] [1] [2] [3] [5] [8] [13] [21] [34] [55]
[1], [2], [3], [5], [8], [13], [21], [34], [55], [89]
]
```

2.3 Analys med egenvärden, egenvektorer

```
<<fib>>
"karpoly A: ", A.charpoly()
eig= A.eigenvalues()
l1 = eig[0]
l2 = eig[1]
"eigenvalues: ", l1,l2
eiv =A.eigenvectors_right()
f1 = eiv[0][1][0]
f2 = eiv[1][1][0]
"eigenvectors: ",f1,f2
T = matrix([f1,f2]).transpose()
Y0 =T.inverse()*bas1
"basyting T: ", T
"Initialvillkor i ny bas Y0: ", Y0
"Fib sequence from bas1: "
[Y0[0,0]*l1^k*f1 + Y0[1,0]*l2^k*f2 for k in range(10)]

('karpoly A: ', x^2 - x - 1)
('eigenvalues: ', 1.618033988749895?, -0.618033988749895?)
('eigenvectors: ', (1, 1.618033988749895?), (1, -0.618033988749895?))
(
[
1 1]
'basyting T: ', [ 1.618033988749895? -0.618033988749895?]
)
(
[0.2763932022500211?]
'Initialvillkor i ny bas Y0: ', [0.7236067977499790?]
)
'Fib sequence from bas1: '
```

```

[(1.0000000000000000?, 0.?e-18),
 (0.?e-18, 1.0000000000000000?),
 (1.0000000000000000?, 1.0000000000000000?),
 (1.0000000000000000?, 2.0000000000000000?),
 (2.0000000000000000?, 3.0000000000000000?),
 (3.0000000000000000?, 5.0000000000000000?),
 (5.0000000000000000?, 8.0000000000000000?),
 (8.0000000000000000?, 13.0000000000000000?),
 (13.0000000000000000?, 21.0000000000000000?),
 (21.0000000000000000?, 34.0000000000000000?)]

```

Vi kan också ansätta $a_n = c_1\lambda_1^n f_1 + c_2\lambda_2^n f_2$ och bestämma c_1, c_2 från begynnelsevärdena. För stora n så är a_n ungefär $c_1\lambda_1^n$.

3 System av linjära differentialekvationer, kontinuerliga trajektorier.

- $X'(t) = AX(t)$
- Byt till egenvektorbas
- $Y'(t) = BY(t)$
- B diagonal
- Kan lösa detta system
- Byt tillbaka via $X = AT$
- Eller ansätt $X = \sum_j c_j f_j e^{\lambda_j t}$

3.1 Exempel, system av två första ordningens ode

Vi löser

$$X(t)' = AX(t), \quad X(0) = X_0$$

med

$$A = \begin{pmatrix} 2 & -1 \\ -1 & 2 \end{pmatrix} \quad X_0 = \begin{pmatrix} 1 \\ 0 \end{pmatrix}$$

3.1.1 Matrisformulering, diagonalisering, lösning, allt i ett svep

```
var('t,c1,c2')
A = matrix([[2,-1],[-1,2]])
X0 = matrix([[1,0]]).transpose()
"A: ",A
"X0: ",X0
"karpol: ", A.charpoly(), " = ", A.charpoly().factor()
eigve = A.eigenvectors_right()
la = [_[0] for _ in eigve ]
f = [_[1][0] for _ in eigve ]
B = diagonal_matrix(la)
T = matrix(f).transpose()
Y0 = T.inverse()*X0
"lambdas: ", la
"f: ", f
"B: ",B
"T: ",T
"Y0: ",Y0
X = c1*f[0]*exp(la[0]*t) + c2*f[1]*exp(la[1]*t)
"X(t): ", X
X0t = X.substitute(t==0)
"Begynnelsevärdena ger: ", X0t, " == ", X0
soln = solve([X0t[0] == X0[0,0], X0t[1] == X0[1,0]], [c1,c2])
"lösning :", soln
"Så X blir: ", X.substitute(soln)

(t, c1, c2)
(
    [ 2 -1]
'A: ', [-1  2]
)
(
    [1]
'X0: ', [0]
)
('karpol: ', x^2 - 4*x + 3, ' = ', (x - 3) * (x - 1))
('lambdas: ', [3, 1])
('f: ', [(1, -1), (1, 1)])
(
    [3 0]
```

```

'B: ', [0 1]
)
(
      [ 1 1]
'T: ', [-1 1]
)
(
      [1/2]
'Y0: ', [1/2]
)
('X(t): ', (c1*e^(3*t) + c2*e^t, -c1*e^(3*t) + c2*e^t))
(
                                                    [1]
'Begynnelsevärdena ger: ', (c1 + c2, -c1 + c2), ' == ', [0]
)
('lösning :', [[c1 == (1/2), c2 == (1/2)]])
('Så X blir: ', (1/2*e^(3*t) + 1/2*e^t, -1/2*e^(3*t) + 1/2*e^t))

```

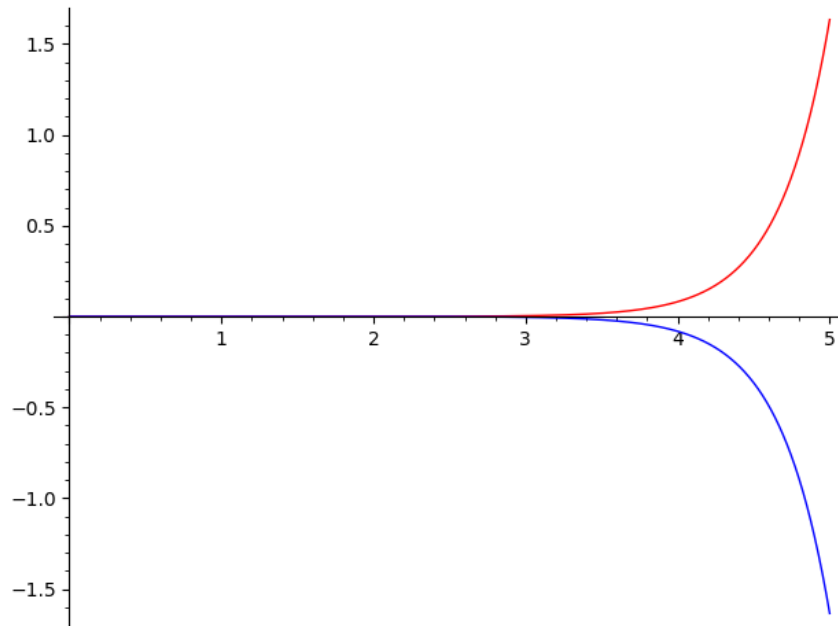
3.1.2 Plot av lösning

$x_1(t)$ i rött, $x_2(t)$ i blått:

```

<<enkelODE>>
X1p = plot(X.substitute(soln)[0],(t,0,5), color = 'red')
X2p = plot(X.substitute(soln)[1],(t,0,5), color = 'blue')
X1p + X2p

```


3.1.3 xy-plot

Vi plottar punkterna $(x_1(t), x_2(t))$ för $-t \leq t \leq 5$:

```
<<enkelODE>>
```

```
parametric_plot(X.substitute(soln), (t, -5, 5))
```